

ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՆՈՐԱՇԷՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷՆ

ՊՐ. ԱՐՄԷՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

✻ ✻ ✻ ԲՐՈՑ. Յ. ԱՃԻՄԵԱՆԻ ՆԿԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ✻ ✻ ✻

ԱՐՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆՏԱՆ, Փարիզէն քիչ հեռու տխուր տափաստանի մը վրայ փռուած, այլեւս հայկական զիւղ մ'է իր ցած և խոնարհ տուներով:

Սեւորակ աչքեր, թուխ ու փալիւռն մազեր, բացորոշ կը ցուցնեն հայկական բնավայրի հարազատ զաւակները: Կայտառ ու կարմիր դէմքերով մանչեր, աղջնակներ, երբեմն հայերէն, երբեմն թուրքերէն բզզալով կը խայտան նեղ ու կիսաքանդ փողոցներուն մէջ:

Հոս է Լէնկիւրցիներու հոծ պարսը՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյն շուրջ:

Հայրաստուածեան մօրուքով ժրջան ժողովրդապետը կը հովուէ այս վայրափառին հօտը զիւղապետի մը բոլոր իշխանութեամբ: Մօտ ատենէն անոր թեւերուն տակ պիտի ծուարին Անարատ Յղութեան մայրապետները, իրենց նորաշէն վարժարանին մէջ Լէնկիւրցիներ հայախօս դարձը: Նեղ ու զփուարին գործին լծուելու համար:

Մէկ փողոց անդին զուարթուն սլացքով կը բարձրանայ թանձր կապոյտի մը մէջ մոխրագոյն գմբէթը Հայ Էջմիածնականներու Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն:

Երկու քոյրեր իրարու կողքին, նուիրական մայրութեամբ կը հսկեն պանդխտութեան նոյն ցաւով տառապող զաւակներուն վրայ: Դրացի զանգակներն իրարու խոնոտելով նոյն Զարթիքին նոյն Զոհին շուրջ կը հաւաքեն հաւատացեալները, որոնք օրէ օր աւելի կը զգան եղբայրութիւնն իրենց, անիծելով մրդի օրերը որ զիրենք այնքան հեռացուցեր էին:

Որքան լայնամիտ իւրաքանչիւր անհատի խղճի ազատութեան մէջ, այնքան մոլեռանդ ազգային գոյութեան պահպանումին, այդ երկու եկեղեցիներն ալ ունին իրենց անկախ պաշտօնը կրօնքի և ազգութեան մէջ: Եթէ օր մը խմբովին վերադառնանք մեր հայրենի երկիրը, կամ թէ մեր սովորական չար բախտով ձուլուինք տեղացիին հետ, այն ատեն այդ երկու և նման տաճարները պիտի ըլլան Հայ անունը խորհրդանշողը օտար երկնքի տակ, ինչպէս երբեմն իտալիա ապաստանած հայկական հոծ զաղութներէն ցայսօր մնացած հոյակապ նշխարները:

Կաթողիկէ եկեղեցւոյն Ռոման ճարտարապետական պարզութեան քով Էջմիածնականը կը ներկայանայ Հայկական ոճին փոքրիկ գոհար մը, հաւատարմօրէն օրինակուած Անիի Մայր - Եկեղեցիէն, իր ընդհանուր գծերով:

Ճաշակն ու հայրենականը արուեստը ազնուօրէն իրարու զուգուած կամարէ կամար կը շրջին: Անշուշտ մեծ պակաս մ'է կեղծոնական գմբէթի չգոյութիւնը (աղքատութեան պատճառաւ), և միայն ճակատին վրայ կը բարձրանայ ութանկին զանգակատունը. որով եկեղեցին տիպար մը կարելի է համարել Հայ - Կովկասեան Սագածեւ շինուածքներուն, բայց որուն դրոշմը Հայկական զխաւոր գիծն է և բնորոշող յատկութիւնը:

Ամբողջ շէնքը կառուցուած է վարդապոյն աղիւններով, թէ՛ ճակատին զոյգ զոյգ սիւներն ու անոնց վրայ հակող կամարները, և թէ՛ զանգակատունը իր սիւներով:

Առնուվիլ-Լէ-Կոնստանտի մօրակառոյց կաթողիկէն

Անշուշտ հաշուական որոշ զփուարութիւն մը յաղթուած է աղիւսին գործածութեամբ, ու կը տեսնենք թէ ինչպէս նիւթը հնազանդելով Պ. Արմէն Յակոբեանի ճարտարապետական խորամուխ գիտութեան, կը կազմէ մարմնացած դաշնաւորում մը շէնքին ամբողջութեան մէջ:

Իսկ տանիքը ծածկուած է գորշագոյն լայն և տափարակ աղիւններով, փոքրիկ պատրանք մը տալու համար Հայաստանի կանաչորակ քարին:

Արտաքինէն աւելի ներքին շարքը հմայիչ է: Ամենանուրբ մուրճով քանդակուած ոճաւոր ծաղիկներ, խաչեր, ողկոյզներ, տերեւներ՝ լայն գօտիի մը մէջ հեզանագ պար մը կը կազմեն, բոլորելով շրջապատը: Այդ գօտիներէն կ'իջնեն գաճով շինուած զոյգ զոյգ վայելչագեղ սիւններ, որոնց վրայ թեւ թեւ կը յաջորդեն կամարներ, այնքան տպաւորիչ, ինչպէս են հայկական

յօնքերը: Նոյն զարդերը կը բռնեն նաեւ մայր խորանի մեծ կամարը շրջանակելով Սրբութիւն սրբոցը:

Թէ՛ ատենը և թէ՛ կողակը ողորուած են չափազանց լոյսով, որով արեւելեան խորհրդաւորութիւնը շատ կը տուժէ, մանաւանդ որ որմերն ալ սպիտակ բոլուած են և ցոլացումը ուժեղ կ'անդրադառնայ:

Խորանայարկը կողակի փոքրիկութեան համեմատ քիչ մը մեծ և ճնշող կարելի է գտնել իր չինական հովոյի պէս բացուածքով: Իսկ ատենին մէջ կախուած մեծ ջահը շատ սարուակաւ է: Այս իմ անհատական տպաւորութիւններս ինձ վերապահելով, պէտք է խոստովանիլ որ յարգելի ճարտարապետը խորապէս իւրացուցած է հայկական շինուածքի ոճը և միանգամայն զայն ստեղծողներուն անմահական հոգին: Պ. Յակոբեան իր համեստ նկարագրին մէջ քողարկուած, այլեւս վարպետ մ'է:

Րրոֆ. Յ. Աճէմեան. — Յիսուս փրկիչ աշխարհի

ազգային գեղեցկութիւններ ստեղծելու և արժեքներու օտար երկնքին տակ, դաշնաւորելով զանոնք արդի ճաշակներուն հետ։

Հակառակ իր երիտասարդ հասակին արժանաւոր դիրք մը շինած է Հայ և օտար ճարտարապետական շրջանակներուն մէջ. անոր « Հայկական կեդրոնը » ուր պիտի խմբուէին երեք Հայ համայնքները, ծրագրուած հիմնալի գաղափար մ'է վարձատրուած զանազան շքանշաններով, ու գնահատուած անկաշկանդ խանդով։

Առնուով իր եկեղեցին ալ կու գայ Պ. Յակոբեանի անընդհատ վերելքին ապահով պատուանդան մ'ըլլալու, գեղեցկութենէ գեղեցկութիւն։

Այժմ յարգ. ճարտարապետը գոհունակ հայեացքով կրնայ նայիլ այս քարէ շինուած հայկական սրբութեան. իր նայուածքին մէջ հազարաւոր աչքեր ալ պիտի գան արշալոյսէ արշալոյս կարօտով արտասուելու անոր սրբատաշ որմերուն տակ։

Այս գողտրիկ ճարտարապետութեան փայլը շքեղօրէն կու գան աւելցնելու վեց հոյակապ նկարներ կողակին շուրջ։ Փարիզի Հոգարարձութիւնը՝ աւելի յաջող ընտրութիւն մը չէր կրնար ընել բազմաթիւ հայ արուեստագէտներու մէջէն, յանձնելով անոնց շինութիւնը երիտասարդ և տաղանդաւոր նկարիչ Բրոֆ. Յարութիւն Աճէմեանի։

Արձանական յղացումով, իւրաքանչիւր նկար մեծ կոթողի մը պէս կանգնած է Տապանակին շուրջը և հաւասարակշռուած նեղ շրջապատի տարողութեան հետ։

Կենդանի Աւետարանիչներ որոնք կը խորհին, կը գրեն ներշնչուելով այնպէս խոր, ինչպէս որ է Աստուծոյ խօսքին յաւիտենական իմաստութիւնը։

Հեղինակը ոչ թէ փնտռած է կեցուածքի դերասանական արտայայտութիւն՝ այլ հոգեկան ուժեղ արտացոլում, ուր որ է բանաստեղծութեան իրականութիւնը։

Ամէն մէկ նկար ինքնին խորհուրդ մ'է ազատ և բնական, սակայն առանց քմահաճոյ արուեստի, զետեղուած մեծածաւալ ամբողջութեան մը մէջ որուն կեդրոնը կը կազմէ Փրիստոսի վեհափառ նիստը լուսեղէն փոթորիկի մը մէջ։

Նկարիչի արուեստին ոյժը աւելի ցայ-

Րրոֆ. Յ. Աճէմեան. — Մատթէոս Աւետարանիչ

տուն է երբ նկատենք որ այդ անձուկ վայրին մէջ նա հեշտիւ ամփոփած է 30 մեթր քառակուսի պատասա մը ընդարձակ շարադրութեամբ ծալքերու և գալարներու (scorcio) համաչափ զօրութեան մէջ։ Ս. Յովհաննէս աւետարանիչը հսկայ նկարի մը պատրանքը կու տայ, մինչ Ս. Մարկոսի առիւծը կարծես անապատի սփինքս մ'է։

Վրձինի մեծ հարուածներ վակներեան երաժշտութեան մը խազերուն պէս թաքուն խորհուրդ մ'ունին իրենց ծոցին մէջ, և երբեք անիմաստ չեն մնար։

Տաղտկալի մանրամասնութիւններ, փրնտուած զիծեր և բռնազօս երանգներ չի սիրեր հեղինակը, և ոչ իսկ պառաւներ յուզող սիրունիկութիւն։

Աճէմեան բարդ է, երեւակայութիւնը ընդարձակ, վրձինը լայն, տիպարները պատկառազօր։ Գեղեցիկ է և ոչ սիրուն։

Հոգեբանութիւն և խորհուրդ փնտռելու մարմաջէն տարուած, մինչև իսկ զգեստներու գոյները, անձերու շարժումն ու կեցուածքը զանազան տիպարներ կը բնորոշեն. թերեւս քմածին ըլլան, սակայն բանաստեղծական են։

Յովհաննէս աւետարանիչին շուշանափայլ և ոսկեծիր պատմութեանը, անոր

Րրոֆ. Յ. Աճէմեան. — Յովհաննէս Աւետարանիչ

Քրիստոսի Բ. Ամենամեծը. — Ղուկաս Աւետարանից

լոյսի պէս մաքուր, ճառագայթի պէս թափանցիկ անխառն կուսութիւնն ու մտքի բոցավառ սաւառնումը ցոյց կու տայ: Մինչ Մարկոս կարմիր ծիրանիով առիւծի կողքին, ուժը կը պատկերացնէ ոչ թէ իր աւետարանին մէջ, այլ Վենետիկոյ պատմութեան ազդեցութեան տակ:

Ղուկաս կանաչ բեհեզով, երանգաւորուած տաք գոյներով, Յիսուսի հովուական կեանքը կը յիշեցնէ, Բեթղեհէմէն մինչեւ Գողգոթայ երկարող, իրական և կենսանորոգ տրամին մէջ:

Մատթէոսի վարդապետն կապոյտ ծիրանին, մարգարէներուն ամպերով քողարկուած տեսիլներն են, որոնցմով աւետարանիչը ընդելուզած է իր էջերը, վաղընջուց դարերու Մեսիային սպասումը վերակոչելով:

Այս ամէնը սակայն մոգական ուժի մը զօրութեամբ կը բոլորուին, կը նոյնանան շարադրութեան հոգին կազմող արարչագործ Քրիստոսին հետ: Եթերային շրջանակի մը մէջ կը մտնենք, հանդարտութիւն և խորհրդապաշտ շնորհք մը դէմքի, միանգամայն զմայլելի նրբութիւն մը հանդերձ:

Ներու, ղեղնորակ ու կապոյտ վերոնեղէի մը ըմբռնումով, բայց և այնպէս Քրիստոսի հրամայական վսեմութիւնը տիեզերքն ստեղծողի հանճարեղ հակադրութիւն մը կը կազմէ:

Շարժում և կեանք ստեղծողը Աճէմեանի նկարներուն մէջ՝ գծագրութեան խղճամիտ խնամքն է. եթէ թինթորեթթոյէն ներշնչուած է ուժին մէջ, Վերոնեղէն գոյներու հարստութիւնը ժառանգած, թիցիանոն տուած է կատարելութիւնը գծագրութեան:

Արագ ըմբռնողութիւն ենթակային, ձեռքի անսայթաք շարժումը առաջին ներշնչման տակ կու տան արդէն նկարին կատարեալ էութիւնը: Ոչ թէ կարկինի մեքենական գծեր, այլ ազատ, վստահ, և կերպաւորիչ, ինչպէս կը ստեղծէ բնութիւնը գեղեցիկ մարմիններ:

Գծագրութեան հետ հիմնորէն կապած է նկարիչը՝ ուսումնասիրուած անդամազննութիւն մը: Ս. Յովհաննէսի կոկորդին պըրկումները, Ղուկասի ճակատին խորշոմները, առիւծին դէմքը, եզան պարանոցը՝ արդի թինթորեթթոն կը յիշեցնեն:

Բնական ձեռքեր նկարելը, թերեւ

Քրիստոսի Բ. Ամենամեծը. — Մարկոս Աւետարանից

դժուարագոյնը նկարչութեան մէջ, յօդուածները, երակները մորթի բազմագունեան թափանցկութիւնը, որոնց վրայ կարելի է կախարդանքով գուշակել անձին ներաշխարհը, Աճէմեանի լաւագոյն յաղթանակներէն մին է:

Ձեւ, գաղափար, գոյն, ահա հիմնական կէտեր որոնց վրայ աշխատած է երիտասարդ նկարիչը: Աճէմեան արդէն գտած է իր հիմնական ուղղութիւնը: Զինքը յափըշտակող գաղափարը մեծ շարադրութիւններն են, անշուշտ ամենէն դժուարը և ամենէն կատարեալը, ինչպէս թատերգութիւնը գրականութեան մէջ:

Բնանկարը, ծովանկարը իր խառնուածքին չեն գար. Աճէմեան կը սիրէ հոգեբանութիւն կերտող իմաստասիրական տրամեկը, կը սիրէ նկարչութեամբ ըսել՝ ինչ որ երգը խաղերով կ'արտայայտէ՝ սրտի փոթորկումները, բանաստեղծութիւնը բանորով կը բացատրէ մարդու հոգեկան ապրումները. այսպէս տալով արուեստին հիմնական նոյնութիւնը տարբեր ձեւերու տակ: Եւ ասիկա՝ ժամանակը պիտի արժեցնէ:

Անշուշտ սիրող և հետեւող Վենետիկեան դպրոցի մեծ վարպետներուն, շատ բան կը պարտի իր արուեստի խառնուածքէն այդ անըջական քաղաքին, լոյսի ըմբռնումը, գոյնի տաքութիւնը, փափկութեան շնորհքը. իր բոցավառ երեւակայութիւնը կը փայտ հայկական՝ ճոխացած զարգացումի և ընթերցման մեծ պաշարով:

Շնորհաւորելի է երիտասարդ նկարիչը, մեր մէջ առաջինն ըլլալուն որ կ'արտադրէ սրբազան նկարչութեան մը այսքան գնահատելի գործեր: Քրիստոնէութիւնն ու Աստուածաշունչը եթէ Միջին դարուն անհասանելի թռիչք տուին Միքելանճելոյի մը, Ռուպէնի մը, կամ թինթորեթթոյի մը, անշուշտ այսօր ալ կրնան անսպասելի հայթայթել նկարչութեան արուեստի արդի լոյսին տակ:

Այսքան հարուստ երեւակայութեամբ մէկը բնական է որ չի սահմանափակուիր մի միայն սրբազան նիւթերով. իրեն աշխատանոցին մէջ եւ հիացումով տեսայ այլազան նիւթեր, ընդհանրապէս շարադրութիւններ, դիմանկարներ, միշտ խորհրդապաշտ յղացումով:

Ջատագոլութիւն Սիրոյ-Կեանքի-Մահ-
ուան երրեակ (Trittico) մը:

Դիւթանք և բաղձանքներ, Մահուան
պարը, Թիթեանիկներ, Գարուն, Մագդա-
ղինէ, զՅիսուս ճանչնալէն առաջ-հանդի-
պումը-վերջը, ուր կը ներկայացուի կնոջ
ընկերական դերը, և այլն: Աճէմեանի մէջ
ծանր և բարդ կը մնայ, նոյն նկարին

վրայ շատ մը գաղափարներու խտացումը,
ինչ որ ապագային զանազան մեկնու-
թիւններու առիթ պիտի տայ. հասուն
հասակը պիտի գայ սրբագրելու:

Կը մաղթենք որ երիտասարդ նկարչին
վերելքը որ կեանքի պայքարով սկսած
միջազգային փառքով վերջանայ: Վստահ
ենք և կը սպասենք:

Հ. Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ՆԿԱՐԻՉ ԶԱՐԵՆ ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ

ԵՒ ԻՐ ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԵՍԸ - Ի ՄԻԼԱՆ

Ծնած ի Սամսոն 1907ին, կրած ամբողջ սարսափը սուրի և հուրի՝ մեր ցեղին աւելի քան կէսի
հազարի ըմբռնումի օրերուն, կ'անցնի ապա Յունաստան և որքանիստ հաստատութեամբ մը ծոցէն
բախտը կ'ունենայ Դիտաիա անցնել մեր Միլթարեան խմամակալութեամբ գիրկը, չամառօտ դադարէ
մը վերջ ի Ֆիեստոյ (Փատուա)՝ Ուիտիս կարգադրութեամբ կը դրկուի Միլան՝ Յունաստանէն հա-
ւաքուած խումբ մը որքերու և ապա Կ. Պոլսէն եկած «Բեմեդիկտոս Ժն» որքանոցի աշակերտաց հետ:
Ի սկզբան երաժշտութեամբ, ապա ընդունի մկարչութեամբ մուկերն ինքզինք. Միլթարեան
Ուիտիս վարիչներն ալ մկատի առնելով Չ. Մուլթաֆեանի գեղեցիկ ծիրերը մկարչութեամբ, զինքն
արձանագրեցին որպէս Մուրատեան թոշակաւոր. և այսպէս Մուլթաֆեան մախապատրաստակամ
շրջանէ մը վերջ 1929ին յաճախեց կամոմաւորապէս Միլանի Brera Նկարչական Տնտարանը, և
երկու տարիէն՝ 1931ին, յաջողութեամբ անարտեղ ընթացքը՝ վկայական մ ստանալով **Maestro** (Ու-
սուցիչ): Իր անխոնջ մուկրումը գեղարուեստական այդ ճիւղին և փայլուն յաջողութիւնը մպաստաւոր
պայմանն եղան իրեն համար որով շարունակուեցաւ թոշակը տարի մ'եւս կատարելագործելու իր
մասնագիւղը. և Մուլթաֆեան 1932ի Նոյեմբերին սկիզբները ամեմափայլուն կերպով անցնելով պե-
տական քննութիւններն Հռոմի մէջ՝ ստացաւ Բրոֆեսոր տիտղոսը, և իր պատրաստած աւարտաճառը
արժանացաւ տպագիր հրատարակութեամբ:

Բայց ինչ որ զարմացուց մանաւանդ Միլանի գեղարուեստագէտներն ու մկարչները՝ այս մոր-
ընծայ մկարչին յամբարձմութիւնն էր. եւ իսկապէս, ո՞վ կրնար հաւատալ թէ մոր շրջանաւարտ մը,
և այն քիչ տարիներու մէջ հասունցած, առանց մախմական մեծ ու կամոմաւոր պատրաստութեամբ՝
ցուցահանդէս մը տար իր մկարներուն, որոնց շատը աշակերտութեամբ օրով էր սկսած, և ուշը
գրաւէր ամենուն:

Եւ իսկապէս Միլանի ամէնէն մեծ թերթերն ամգամ խօսեցան և դրուատեցին տաղանդաւոր հայ
մկարչը, որ արուեստի ըմբռնում, յատուկ գիծեր ու գաղափարներ ունէր:

Յամբարձմութիւն ըսինք, բայց պարագայ մ'ալ շեշտենք:
Որքան որ տնտարանի դասերուն հետեւող, սակայն իր զարգացումը անձնական ըլլում ճիգե-
րու և յամառ ուսումնասիրութեամբ կը պարտի, որոնց շնորհիւ ձեւացաւ իր մէջ հեղինակը:

Բարեկամներու և ծանօթներու միջոցաւ բախտաւոր կ'ըլլար Մուլթաֆեան որ **Macehi**՝ Դիտաիոյ
մէջ մեծ հեղինակութիւն վայելող արուեստի քննադատը ամծամը կու գար իր մկարները տեսնելու,
և արուեստի այդ գեղեցիկ մոյշներուն հաւանելով՝ ինքն իսկ կը փութար կարգադրել ցուցահանդէսը:
Անմպաստ պարագայ մը միայն. Նորընծայ մկարչին տրամադրուած սենեակները շատ մեղ ու
փոքր ըլլալուն, ան չէր կրցած ամբողջ գործերը ցուցադրել. ընտրած էր միայն փոքրէք և ամոնց
մէջէն ալ երազաշունքը: Այս է պատճառը որ քննադատները միայն դիմամկարներուն ու կեանքէն
առնուած շարադրութեանց մասին է որ կ'արտայայտուին:

Այս կէտը շեշտել կարեւոր սեպեցինք որպէսզի **Macehi** ի տողերը - զոր ստորեւ թարգմանաբար
պիտի տանք - կարդացողը չմտածէ թէ հոն մշամակուած և գովեստով խօսուած գաղափարապաշտ
մկարները տկար ըլլալուն համար քննադատներէն մկատի չեն առնուած: Անոնք ձգուած են ուրիշ
յարմար առիթի մը:

Macehi ի հեղինակաւոր խօսքերէն առաջ յիշենք համառօտիւ իտալական, մանաւանդ Միլանու
թերթերուն մէջ երեցած դատաստանները Մուլթաֆեանի արուեստին մասին:

Popolo d'Italia. — «... Հայ մ'է Զարեհ Մուլթաֆեան, որ իր ուսումը
կատարելագործած է մեր Գեղարուեստից վարժարանին մէջ, աշակերտելով **Rapetti**

և **Alciati**: Անիկա նկարչութեան կը նուիրուի մեծ խանդավառութեամբ և ունի
լաւագոյն ընդունակութիւններ՝ որոնք ի յայտ կու գան յատկօրէն ցուցադրուած
նկարներուն մէջ և առաւելապէս կը կեդրոնանան դիմանկարչական արուեստին մէջ»:

Gli Artisti. — «... Նկարիչը որ մեզի կը ներկայացնէ **Macchi**, իր գեղարուես-
տական բարձր յատկութիւններուն համար արժանի է ամէն տեսակ գնահատութեան:

Չ. Մուլթաֆեան (ինքնամկար)

Մուլթաֆեան **coloriste** մ'է. անոր երանգա-
ւորումի եղանակը կը խանդավառէ դիտողին
խորագոյն զգայնութիւնը: Սակայն հաւասար
տիրականութեամբ և կորովով կը զգայ ու
կը ներկայացնէ նկարագրը գծագրական
այնպիսի ճարտարութեամբ, որ շատերուն
տրուած չէ: Մուլթաֆեան նկարիչ մըն է
երիտասարդ, բայց արդէն կազմուած»:

Giornale d'Arte. — «... Հայ երի-
տասարդ նկարչին անհատականութիւնը բո-
լորովին տարբեր է: Մուլթաֆեան յեցած
արուեստի հաստատուն օրէնքներուն վրայ,
հասարակութեան կը ներկայանայ իրբեւ ար-
դէն իսկ կազմուած արուեստագէտ:

Իր բոլոր գործերուն մէջ կը զգացուի
վստահ ձեռքի մը ճարտարութիւնն ու տիրա-
կանութիւնը, ճաշակաւոր երանգաւորումով:
Ամէն բանէ առաջ անշփոթելի դիմանկարիչ
մ'է, որ կը մեկնէ դէմքը սահուն և յան-
դուգն արուեստով: Իր զանազան գործերը,
ինչպէս «**Պաշտօն խառնատեղի**» և «**Խառ-
նածիկը**», գունաւորման և կառուցման կորովն ունին, մեծ վարպետներու հաւասար»:

չիմա խօսքը տամք **Macehi** ի:

« ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ ԶԱՐԵՆ »

Արուեստագէտներու տունը (**Casa degli Artisti**) որ արդէն կը պարծի շատ
մը օտար նշանակելի արուեստագէտներ ծանօթացուցած ըլլալուն համար մեզի, այս
յոյժ դեռատի նկարչով մեզի կը ներկայացնէ նկարներու զանազանեալ ամբողջու-
թեան մը մէջ հայ մը, Մուլթաֆեան Զարեհ:

Հայաստան, որքան ալ հեռու արուեստի կեդրոններէ, և որքան ալ՝ որպէս ազգ՝
հալածական ու տարաբախտ, նոր չէ արուեստին համար:

Բնականօրէն իր բոլոր արուեստագէտները որոնք ամէնքն ալ ցոյց տուած են
յատուկ խառնուածք մը (**temperamento**), քիչ մը աշխարհիս ամէն կողմը ցրուած են:

Հայկական արուեստի փառաւորութիւնը ցուցնելու համար կը բաւէր Էտկար
Շահին - հրաշալի արուեստագէտը ժանտաջուրի - որ Փարիզի մէջ ամբողջ խումբի
մը պարագլուին է և արդէն տիեզերական համբաւի տէր դարձած է:

Այս անգամ սակայն խօսքը կը դառնայ հայու մը շուրջ որ Իտալիայէն ստա-
ցած է իր նախնական ուսումը և մկրտութիւնը արուեստին մէջ:

Օտուած ընդհանուր ամենանրբին զգայնութեամբ, սրուած նաեւ իր մանուկ և
պատանեակ շրջանին, վրդոված ներքին թշուառութիւններէ, Մուլթաֆեան ի սկզբան